

За корелацията между университетското управление и студентската извънаудиторна активност

Таня Грозева

For the correlation between university management and student extracurricular activity: The work is dedicated to the sharing of best practices from the University of Ruse to provoke further efforts than those in academic work with students to better success and create a genuine interest in the student life.

Key words: *university management; extracurricular student activities*

ВЪВЕДЕНИЕ

Обикновено се приема, че заниманието с извънаудиторни дейности и забавлението извън университета са взаимноизключващи се дейности, както и че двете пречат на преките учебни задължения на студентите. Дългогодишният опит показва точно обратното. Когато човек търси начини да научи нещо ново сам, приема нови предизвикателства, независимо от заетостта си и тогава той има истински интерес в областта, в която се образова.

Възможност за придобиване на знания за работата в екип, натрупване на лидерски и организационни умения - всичко това е безценно с оглед на бъдещата реализация на младите хора.

Става дума за доброволна, безплатна, обществена и социална форма на студентска активност, включваща примерно издаването на студентски вестници, спортни прояви от името на университета, активност в студентски клубове и участие в други инициативи.

Осъзнавайки полезността на тази активност за студентите, ръководството на Русенския университет съдейства с всички възможни средства да направи студентите свои активни партньори, като направи видими неформалните студентски групи, като обсъжда възможностите на студентите за активно включване в младежки програми и инициативи, като предоставя всички информационни университетски ресурси, подпомага създаването на формални и неформални контакти помежду им. Целта е даване възможност на всеки студент да се включи там, където ще му е най-забавно и смислено да прекара извънаудиторния си студентски живот.

ИЗЛОЖЕНИЕ

1. Ползата от студентската извънаудиторна активност

Всички положени от младите хора допълнителни усилия са от полза, тъй като с тях:

- Непрекъснато се научава нещо ново;
- Се добива се увереност (в две направления – че си способен да намираш решения на проблеми и че можеш да представиш решенията си пред „публика“);
- Се използва и прилага наученото (дори и в обикновени житейски ситуации);
- Се създава навик за непрекъсната работа на мозъка, за постоянно търсене на решения и за повсеместна активност;
- Се научава разсъждението като част от екип, в който се раждат нови идеи, спорове и се усеща развитие (витае креативен дух);
- Човек успява да се отличи от масата, защото може да разсъждава нестандартно и не е ограничен от никакви рамки.

2. Видове студентски активности и състоянието им в България

- *Извънаудиторни учебни курсове*

Извънаудиторните курсове като форма на учебна дейност биха могли да се наложат като възможност за преподаване и учене, основана на научаване и натрупване на знания чрез активно лично участие.

„Ако студентската и преподавателската активност в Европа се превърне в реалност, то тогава университетите трябва да могат да се доверят един на друг. Опирайки се на коментари на ангажирани с Болонския процес експерти, изключително важно е да разполагаме и с оценката на студентите и преподавателите по програмите за мобилност за извънаудиторните форми за подготовка и обучение.“ [1]

Съгласно SWOT-анализ на системата на висшето образование в България, направен в Програмата за развитие на образованието, науката и младежките политики в Република България (2009 – 2013), разработена от Министерството на образованието и науката (МОН), като слаби страни, относими към изследването, са изведени: фрагментарност на системата, липса на цялостна визия (стратегия) за развитие на висшето образование; липса на съответствие на предлаганото образование и потребностите на пазара на труда; недостиг на научно-изследователска дейност при подготовката на студентите, липса на иновации. Извеждането в доклада на проблеми като липса на съответствие между придобитите от студентите знания и умения – от една страна, и потребностите на работодателите – от друга, както и недостатъчното участие на студентите в научноизследователска дейност, показват, че е нужно в учебните програми да бъдат въведени и форми на обучение, различни от класическите аудиторни лекционни курсове. [4]

- *Активности, свързани с кариерно развитие*

Според доц. Д-р Чавдар Христов, зам.-декан на Факултета по журналистика и масова комуникация (ФЖМК) на Софийския университет до 25% са студентите, които са мотивирани и имат интерес да получават знания. Според него въпросът за активността на младите хора е ключов за кариерното им развитие, но сред младите българи тя не е много висока. Той обяснява, че значение има, както това къде са учили и живели младите хора преди университета, каква е била семейната им среда и т.н. От тук произтича изводът, че за да се справим с този проблем е важно още в училище, както и в семейството, да се обърне по-голямо внимание на децата и развитието им като личности.

На събитие организирано от ФЖМК и коуч федерацията "Ай Си Еф България", представители на академичните и бизнес средите по време на дискусия за "Кариерното ориентиране на студентите и възможностите за придобиване на практически умения чрез стажове, практики и др. в средствата за масова информация" споделят, че тези, които все пак кандидатстват пред фирмите, често не са добре подготвени, не знаят как да оформят документите си или как да се държат на интервю. [2]

Направени са изводи, че студентите не само не са активни, те нямат и граждански компетенции. Работодателите споделят, че понякога е трудно да намерят стажанти, въпреки опитите да се поддържа връзка с преподавателите и чрез тях да се стига до по-будните студенти, въпреки, че ходят на защитите на дипломните им работи и т.н.

Специалистите по човешки ресурси пък споделят, че все пак тези младежи, които се явяват на интервюта за стажове, често не знаят как да се представят убедително на събеседванията, не са наясно какво биха искали да правят в компанията и дори обикновено просто кандидатстват за каквото и да е, стига компанията да е голяма и да има добър имидж. Този проблем може да се реши с по-активната роля на кариерните центрове на университетите, които да провеждат курсове и обучения за кандидатстване за стажове и работа.

Истината е, че образованието в университета трябва да дава знания, а практиката да се учи на място и е важно да се направи подобно разграничение. Не всички студенти могат да са активни и мотивирани. Нормално е младите хора да не знаят всичко, когато кандидатстват за стаж, но в крайна сметка точно това е и целта им – да отидат, за да се научат.

Ефективен начин да се помогне на младите хора да си намерят стаж е като се организират специални кариерни форуми, на които работодателите и студентите могат да влязат в контакт.

Националната политика в последните години утвърждава обявяването на различни Национални конкурси за насърчаване на иновационната активност на младите хора в България чрез реализиране на проекти.

- Обществени и социални активности

Свидетели сме през 2014 год. на студентски прояви в Народното събрание, където трима младежи демонстрираха своя протест в рамките на законността и лице в лице с тези, срещу които протестирали - депутатите.

Разликата в подобни действия е, че днес студентите се включват по различен начин и се организират мрежово, а не както сме свикнали - чрез установени структури.

Протестиращите бяха поканени на разговор с председателя на парламента и след като излязоха от кабинета му, не си бяха променили мнението за разлика от много други, които са били поставени в същата ситуация на разговор лице в лице. Изразиха възмущенията си, поискаха оставка на правителството и нови избори.

Как трябва да се интерпретира всичко това? Като обнадеждаваща проява на активност сред студентите, или пък точно обратното: като доказателство, че те са аполитични, щом са могли да излъчат само трима представители?

И двата извода са уместни, но като цяло гражданското участие на студентите в кавото и да било е действително слабо.

"Ключовият проблем на днешните студенти е страхът", смята Стелян Стойчев, един от лидерите на студентското движение през 1989-1990. "Днес те не се страхуват от репресии или от Държавна сигурност, разбира се, а от битови неща.

Той прокарва една основна разделителна линия между студентите от 1990 г. и студентите днес: "Ние нямахме достъп до никаква информация и знаехме много точно какво искаме да научим. Днес студентите са удавени в информация и не могат да намерят важното в нея. Ние имахме далеч повече основания от тях да мразим организациите, стачните комитети и лидерите, защото бяхме живели в тоталитарна система. Просто знаехме, че без организация не можем да сме ефективни в каузата ни. А сега студентите не могат да създадат отбор, нямат общи каузи. Какво биха могли да постигнат при това положение?"

Екатерина Макавеева, която преподава френски език в елитно софийско училище, твърди, че нейните ученици - и бъдещи студенти - с всяка изминала година стават все по-неактивни. Тя говори не само за гражданската им (не)активност, а за общата им неспособност да се ориентират сами в търсенето на информация и различни форми на изява. "Усещането им за отговорност закърнява все повече и повече". [3]

- Клубни активности

Друга форма на студентски изяви извън аудиторните занятия са клубовете по интереси, културни клубове, научноизследователски студентски лаборатории и др.

Основни „двигатели“ на тези активности са Студентските съвети.

В различните университети студентските съвети са структурирани по своеобразен начин така, че чрез комисии по съответните дейности, чрез звена (НБУ) и др., политиката е да се насърчава студентската активност и да оказва съдействие на студентите за представянето на техни проекти пред ръководството на университета.

Много са примерите на клубни активности от различни университети. Дейностите се финализират с концертни изяви, срещи-дискусии, списване на вестници, участие в различни инициативи.

3. Университетското управление и състояние на студентските извънаудиторни активности в Русенския университет

Ръководството на Русенския университет говори често за условията, които са необходими, за да има студентска активност, за стимулирането на студентски интерес към изучаващото се в университета и чрез това стимулиране на съпричастност към университетското пространство. Ръководството регистрира проблема на пасивността понякога и търси начини да го преодолее. Липсата на студентския субект, който да се опитва да защитава колективни интереси личи ясно при обявяването на предстоящи или вече взети решения, касаещи студентите, когато се заявява, че ръководството е чакало или чака студентска реакция, но при неналичието на такава, то само се опитва да защитава студентския интерес. Ректорът, Академичният съвет на Русенския университет, както и деканските ръководства, са действително заинтересовани от наличието на т.нар. „студентска общност“, студентска идентичност и като цяло активност и се опитват да работят за създаването на условия за такава. Става дума за провокиране на вътрешноуниверситетски дебати, за търсене на някакъв контакт със студентите по важни въпроси, за осигуряването на обществени трибуни вътре в университета.

Една от формите на успешен и работещ контакт със студентите е провежданото обучение в дистанционна форма. По всяка от дисциплините (около 300 бр. към момента в университета) има форум и чат, където студентите са в пряк контакт с преподавателя и много често са „активната страна“, като изразяват открито мнението си за поднесенния материал, искат помощ за по-доброто усвояване на написаното. Анонимните анкети, които попълват, са обратната връзка с преподавателя и служат за коректив при излагане съдържанието на дисциплината.

Това означава не само формулиране на „студентските“ проблеми, но и пространство, в което биха могли да влязат в диалог студентите с останалите представители на академичната общност. Това е смисълът на един неконсервативен образователен модел – образованието да не е еднопосочен процес на „преливане“ на знание, а да се постига чрез диалог.

Стремежът на университетското ръководство е да се предложи качество, адекватно както на академичните стандарти, така и на изискванията на пазара на труда.

Чрез сайта на Студентския съвет и студентската информационна система студентите имат възможност техният глас да бъде публичен. 29 броя плазмени монитори и 21 бр. информационни точки (киоски) във всички сгради на университета ежедневно известяват за събития и дават допълнителна информация за всички извънаудиторни активности.

Студентският вестник е друга подходяща форма за изява на различните студентски активности.

Активностите се стимулират с множество обявявани конкурси в различни области на знанието, свързани и с акредитираните 22 професионални направления на университета.

На всички студенти, които са участвали в конкурси и са получили положителна оценка от журита, се раздават награди за успешна извънаудиторна активност. Активностите са валидни при кандидатстване за стипендии, за участие в научни програми и за други стимули, свързани с образователния процес.

Включването в научно-изследователски студентски проекти и лаборатории е регламентирано в утвърдените от Академичния съвет през 2005 год. *Вътрешни правила за провеждане на учебноизследователска работа с мотивираните студенти.* [5]

Изключително добро впечатление правят благотворителните акции (поне по две ежегодно), организирани от Студентския съвет в помощ на студенти сираци, полусираци или такива с увреждания.

Огромният интерес към извънаудиторните студентски активности поставя пред ръководството въпроса как да бъдат разделени и структурирани тези дейности. Пак Академичният съвет реши да раздели студентските клубове на 3 вида: Културни, Професионални и такива по Спорт и туризъм.

Всеки от отделните видове клубове си има свой правилник, преподавател, който отговаря за обединението на клубовете и Координатор, който следи оперативно дейностите.

Значимата корелация на университетското управление и студентската извънаудиторна активност се изразява в инициативите на ректорското ръководство в продължение на 5 поредни години в университета да се обединят усилията на преподаватели, служители и студенти за изучаване на историята на България, в допълнение на спорта и туризма. Лично ректорът на университета се ангажира с патронаж на инициативите, включва се с примера си ректорското ръководство, подкрепяно от Студентския съвет и Спортно-туристическо и природозащитно дружество „Академик“, Русе. Партньори на инициативите са фирми и клубове с възпитаници на университета, което прави особено успешно възпитанието на уважение към традициите и даване на път на новите идеи и поколения. Разрастването на обема на мероприятията и участниците доказва затвърждаването на идеята и успешното ѝ осъществяване.

В Таблица 1 са приложени данни от последните 3 университетски инициативи.

Табл. 1

Име на инициативата	Година на провеждане	Мащабни мероприятия	Брой участници	Други прояви
Университетската инициатива за отбелязване 250-годишнината от написването на История славянобългарска и 200 години от рождението на Тонка Обретенова (Баба Тонка)	2012	Трансверзала „Възраждане“ 1762”, от Дунав до Бяло море (19-22.07.)	550	Походи, експедиции, алпиниади, регати, състезания, изложби
Университетска инициатива „Памет Българска 2013“ за отбелязване 135 години от Освобождението на България и 1150 години от Великоморавската мисия на светите братя Кирил и Методий	2013	Звездообразен поход „Памет Българска 2013“; крос-поход „Русенско Поломие“	670	Тематични изложби, конкурси и анкети; пленарен доклад на Научната конференция на Русенския университет
Инициатива „70 години Русенски университет“ (двугодишна)	2014-2015	Университетска зелена спартакиада „Периметър 70x8“; Академична акция „Върхове на знанието, науката и книжовността“ - групово изкачване на 8 от най-високите върхове в планините на България (25.04.-05.05.); крос-поход „Русенско Поломие“	Над 700	Комбинирана алпийска, пешеходна, спелеоло- и гребна щафета от вр.Околчица до Русе

За да се включат студентите с новите си идеи за развитие на университета, те бяха част от целевата група на проекта BG051PO001-3.1.08-0019 „Усъвършенстване на системата за управление в Русенския университет за осигуряване на прозрачност и ефективност“.

През м. май 2014 год. в университета се проведе разяснителна кампания сред студентите под мотото „Моят глас в управлението на университета“. Табл. 2 съдържа подробности за кампанията.

Студентите бяха разделени на отбори и работиха по казуси, които ги поставяха в качеството им на управленци и трябваше да организират университетски събития. Постъпилите предложения бяха впечатляващи като идеи, иновативност и инструментариум за постигане на целите.

Табл. 2

Време на провеждане	Място	Брой участвали студенти	Брой решавани казуси с предложения
08.05.2014г.	Филиал-Силистра	74	4
19.05.2014	Русе	163	6
21.05.2014г	Филиал-Разград	54	6

Резултатът от кампанията беше създаването на Клуб „18+ полезни идеи за Русенския университет“, който направи своя страница във Фейсбук с име, отговарящо на името на клуба, където се обменят постъпващи идеи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Да си „активен“ студент в Русенския университет е предизвикателство. Дали в културен клуб, дали в клуб по професионални интереси, дали чрез участие в спортните и туристически инициативи – можеш да изявиш себе си, можеш да осмислиш студентския си живот по един изключително полезен за теб начин, а когато във всичко това прозира и стремежа на университетското ръководство за масовост във всички студентски прояви, нещата придобиват истински смисъл и измерения.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Флѐд, Р. Болонският процес след 2010 г., Ръководство по Болонския процес, изпълнение на Болония във висшите училища, декември 2007 г. – <http://bolognd.hrdoc.bg>

[2] Дарина Черкезова. Малка част от студентите са активни и мотивирани да получат знания, http://www.karieri.bg/biznes_obrazovanie_novini/2305344_malka_chast_ot_studentite_sa_aktivni_i_motivirani_da/

[3] "Дойче веле" Българските студенти - активни, пасивни или всякакви – в-к „Cera“, бр. 4823, 22.10.2013 год.

[4] <http://www.minedu.government.bg>

[5] http://local.uni-ruse.bg/docs/html/ndo_27.htm

Настоящата публикация е в резултат от дейностите по проект BG051PO01-3.1.08-0019 „Усъвършенстване на системата за управление в Русенския университет за осигуряване на прозрачност и ефективност“.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз“.

Настоящият документ е изготвен с финансовата помощ на Европейския социален фонд. Русенски университет „Ангел Кънчев“ носи цялата отговорност за съдържанието на настоящия документ, и при никакви обстоятелства не може да се приеме като официална позиция на Европейския съюз или на Министерството на образованието и науката.

За контакти:

Доц. д-р Таня Грозева, Катедра “РНММЛХТ”, Русенски университет “Ангел Кънчев”, тел.: 082-888 258, e-mail: tgrozeva@uni-ruse.bg

Докладът е рецензиран.